

El llenguatge

L'hora, el moment, el temps

El substantiu hora, a més de designar una determinada unitat de temps —seixanta minuts o la vint-i-quatrena part d'un dia solar— designa també, tal com estableix el Diccionari, «el temps, el moment, de fer alguna cosa, en què s'esdevé alguna cosa». Tenim, doncs, que en determinats contextos, (l' hora, moment i temps es poden usar amb el mateix valor, encara que en els casos pràctics d'aplicació la intercanviabilitat és possible sobretot entre hora i moment, que indiquen més aviat la saó o avinentesa, l'oportunitat, contràriament a temps, que comporta una idea més relacionada amb la cronologia.

En frases com Ja en parlarem quan serà l'hora (o el moment) o Ara és l'hora (o el moment) de fer-ho, n'hi ha que afirmen que hora representa una solució més genuïna que no pas moment. Potser sí. Trobaríem, efectivament, exemples molt convincents amb hora, com el del nostre himne nacional, Ara és hora segadors, ara és hora d'estar alerta. Anàlogament, el d'una altra cançó molt coneguda: Es l'hora dels adéus... I Carles Riba, al pròleg de la segona edició del Diccionari Fabra, diu: Era i fou l'hora justa per a Pompeu Fabra i per als seus col·legues... Però potser aquesta apreciació no és sinó la reacció contra una tendència a deixar de banda hora i recórrer, imitant el castellà, d'una manera sistemàtica a moment. (Sembla que la frase amb què als ministeris de Madrid han efectivament acollit per sistema les peticions catalanes, «No es el momento», esdevingué proverbial.) Ara: no es pot pas dir, però, que en aquests casos moment no sigui una solució pròpia i admissible. Els exemples del Diccionari normatiu són ben categòrics: No és ara el moment de parlar-ne, Quan serà el moment, veurem.

En canvi, sí que hauríem de reivindicar la intervenció del substantiu hora en la formació d'alguns termes gramaticals que es veuen substituïts, en certs textos poc acurats, pels que, a imitació del castellà, es formen amb temps. Així, frases com Denunciaven aquelles irregularitat i, «al temps», exigien responsabilitats ... o S'apujaven els preus «al temps que» la qualitat esdevenia inferior, que traeixen sens dubte la influència del castellà, s'haurien de resoldre amb els termes alhora i alhora que: Denunciaven aquelles irregularitat i, alhora, exigien responsabilitats i S'apujaven els preus alhora que la qualitat esdevenia inferior.